

บทความวิจัย

รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10 ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน

พรรณี เทพสุตร*

สมโภชน์ อเนกสุข**

รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์***

บทคัดย่อ

งานวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ของโรงเรียน องค์ความรู้ของชุมชน ความต้องการใช้ความรู้ร่วมกันของชุมชนกับโรงเรียนและวิธีดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนจากสถานการณ์ที่ดำเนินการจริง 2) สังเคราะห์องค์ประกอบที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน จากสถานการณ์ที่ดำเนินการจริง 3) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน 4) สร้างรูปแบบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 ศึกษาเชิงคุณภาพโดยเลือกโรงเรียนแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มที่ 2 ศึกษาเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มที่ 3 ทำการพิจารณา กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปขั้นสูง ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. องค์ความรู้ของโรงเรียนได้มาจากหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นตามความต้องการของชุมชน องค์ความรู้ของชุมชนเป็นความรู้ที่ได้มาจากปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนกับโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ชุมชนมีส่วนร่วมคิดและหาแนวทางการถ่ายทอดความรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในรูปแบบการจัดหลักสูตรเสริมให้กับผู้เรียนโดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง
2. องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน 6 องค์ประกอบได้แก่ บุคคล องค์กร บริหารจัดการความรู้ เทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กร และ วิธีการเรียนรู้

* นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา วิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** กศ.ด.รองศาสตราจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** Ed.D. รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนพบว่า มีการยืนยันทุกองค์ประกอบโดยมีค่าสถิติบ่งชี้คือ χ^2 เท่ากับ 265.21 df เท่ากับ 122 χ^2/df เท่ากับ 2.17 CFI เท่ากับ 1.00 GFI เท่ากับ 0.97 AGFI เท่ากับ 0.95 SRMR เท่ากับ 0.012 RMSEA เท่ากับ 0.038

4. รูปแบบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนที่พบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันสูง โดย บุคคลมีความสัมพันธ์กับองค์กรและบริหารจัดการความรู้ สำหรับวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์เทคโนโลยี และวิธีการเรียนรู้ โดยต้องร่วมพัฒนาในเรื่อง ความรอบรู้ส่วนตน การเรียนรู้เป็นทีม การถ่ายโอนความรู้ นวัตกรรม แบบแผนทางความคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์ ระบบการทำงาน กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์องค์กร วิสัยทัศน์องค์กร และแนวทางการดำเนินงาน

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรียนรู้ /การพัฒนาองค์ความรู้/การมีส่วนร่วมกับชุมชน

RESEARCH

The Model of Learning Organization of Secondary School in The Secondary Educational Service Area Office 10 Through Development The Body of Knowledge With Cooperative Community

Panee Thepsut^{*}

Sompoch Anegasukha^{**}

Rungfa Kitiyanusan^{***}

Abstract

The purposes of the research were to 1) study the school learning organization, the community learning organization, the need for knowledge sharing between community and school, and a procession how to develop the learning organization of secondary school through development the body of knowledge with authentic cooperation between school and community 2) synthesize factors in the learning organization of the secondary school through development the body of knowledge with authentic cooperation between school and community 3) conduct confirmatory factor analysis in the learning organization of the secondary school through developing the body of knowledge with cooperative community. 4) model the learning organization of the secondary school through developing the body of knowledge with cooperative community. The research conducted with 3 study groups; 1) Qualitative studies with purposive participants selection based on researcher's semi-structural questionnaire. 2) Quantitative studies based on researcher's evaluation questionnaire. 3) Hearing group, the participants were purposively selected. The analyzing for quantitative studies were done using SPSS program and LISREL program. .

The results of the research were:

1. The school knowledge learning is from core curriculum and local curriculum, that was developed from the needs of the community. The community learning organization was from the wisdom of the local people and local wisdom. The community and school needed the curriculum that community participate in the development. development community thought and school should be a center for organizing supplementary curriculum.

2. The learning organization of the secondary school through the cooperating with community consisted of 6 factors; people, organization, knowledge management, technology, organizational culture and learning.

^{*} Ph.D. Student, Program in Research measurement and statistics education, Faculty of Education, Burapha University

^{**} Assoc. Prof. Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University

^{***} Assoc. Prof. Lecturer, Department of Vocational Education And Social Development, Burapha University

3. The confirmatory factor analysis of the learning organization of the secondary school through development the body of knowledge with cooperative with cooperation with community was found that all factors have been confirmed by statistics: $\chi^2 = 265.21$, $df = 122$, $\chi^2/df = 2.17$, $p = 0.00$, $CFI = 1.00$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.95$, $SRMR = 0.012$, $RMSEA = 0.038$.

4. The model of learning organization of the secondary school through development the body of knowledge with cooperation with community consisted of 6 factors with high correlation where people related with organization and knowledge management, organizational culture related with technology and ทัศนคติ การเรียนรู้. The cooperative activities could be; self mastery, team learning, knowledge transfer, mental model, learning from experiences, working system, organization vision, strategies and guided working process.

Keywords: Learning Organization / Through Development The Body of Knowledge Comparative Community

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) มุ่งเน้นการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณ พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 ข้อที่ 6 กล่าวว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลุกจิตสำนึกและเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) มาตรา 9 กล่าวว่า “การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น”

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นการบริหารจัดการรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นพื้นฐานเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้ทุกประเภท สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกันกับระบบการบริหารรูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาองค์กรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และให้บรรลุผลสำเร็จในระบบการบริหารเชิงคุณภาพ รวมทั้งองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “โรงเรียน” ตาม แนวคิดของฮอยและ มิสเกล (Hoy and Miskel, 2001) เห็นว่าโรงเรียนเป็นองค์กรที่ให้บริการ เกี่ยวกับเรื่องของการเรียนการสอน ซึ่งเป้าหมายหลักของโรงเรียนคือการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรทุกประเภท สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (www. opac.phuket.psu.ac.th , วันที่ค้นข้อมูล 16 พฤศจิกายน 2553) ได้สรุปสภาพปัจจุบันและผลการดำเนินงานพบว่า การบริหารจัดการศึกษา มีปัญหาทั้งในด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ ของโรงเรียน มีหลายสิ่งหลายอย่างที่มีได้เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชนแต่มาจากส่วนกลาง โดยจัดทำออกมาเป็นกฎระเบียบประกาศ คำสั่งและข้อบังคับต่างๆ ทำให้โรงเรียนขาดการพัฒนาที่มาจากวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้ศึกษานำร่องโดยสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สื่อมวลชน และประชาชนบ้าน จำนวน 25 คนระหว่างวันที่ 15 – 22 พฤศจิกายน 2553 ในประเด็น ปัญหาการใช้ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน สรุปได้ว่า “ชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและครู จึงไม่กล้าให้ความร่วมมือหรือแสดงความคิดเห็น ไม่มีการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขาดการยอมรับในภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญในการใช้ความรู้ร่วมกันกับชุมชน ทั้งๆที่มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาก ไม่สามารถจัดกิจกรรมร่วมกันได้เพราะเวลาไม่ตรงกัน ครูหวงแต่จะสอนไม่ทัน ชุมชนห่วงเรื่องการทำมาหากิน บุคลากรขาดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ทำงานไม่ปรึกษาหารือ ไม่กำหนดบทบาทของผู้ที่มีส่วนร่วม ความโดดเด่นทางด้านวิชาการลดลง ไม่มีผลงานที่ประสบความสำเร็จ การขาดบุคลากรที่เชื่อมโยงกับชุมชน ขาดผู้ที่รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งขาดการทำนุบำรุงรักษา แต่ในส่วนที่ดีที่เป็นจุดแข็งของชุมชนคือ มีงบประมาณที่องค์กรท้องถิ่นได้รับมาให้พัฒนาและดำเนินงานมากเพียงพอในแต่ละปี บุคลากรในชุมชนมีความรู้เฉพาะทาง มีภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ ซึ่งถ้ามีการสร้างความเข้าใจกันมีการประสานงานที่ดีและต่อเนื่อง ร่วมคิดร่วมกันวางแผนหาแบบการพัฒนาการใช้องค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน จะได้รับประโยชน์ หลายอย่าง เช่น การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การรักษาวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน โบราณสถาน โบราณวัตถุแหล่งเรียนรู้ต่างๆที่มีในชุมชน เป็นการประหยัดในการใช้ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้คุ้มค่า จะมีประชาชนชาวบ้านเพิ่มขึ้นในชุมชนอีกหลายสาขา การถ่ายทอดความรู้จากประชาชนชาวบ้านเหล่านี้จะส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้รับความรู้ที่คงทนและการตอบสนองได้ดีมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้แหล่งเรียนรู้เหล่านี้เป็น

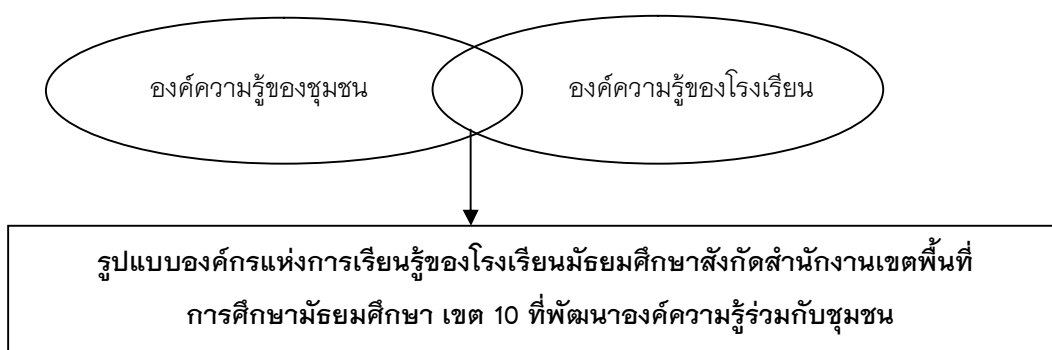
ประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและเดินได้ ดังนั้นจะเห็นว่าถ้าโรงเรียนและชุมชนขาดการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน จะทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นทิศทางเดียวกัน หรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชนจะสูญหายไป” จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าองค์ประกอบที่บ่งชี้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนยังมีไม่มาก และขึ้นอยู่กับบริบทที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ (เอกพล สุมานันท์กุล, 2553) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งติดชายฝั่งทะเล เป็นโรงเรียน ที่มีการใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการใช้องค์ความรู้ร่วมกับชุมชน มีบริบทที่คล้ายคลึงกัน ประชากรประกอบอาชีพหลากหลายทั้งด้าน การเกษตร กลไกกรรม อุตสาหกรรมขนาดกลาง และอาชีพการบริการ ทั้งเป็นชุมชนที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก และที่น่าสนใจคือมีศิลปวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น มีสภาพแวดล้อมที่เป็นชุมชนเปิด จึงทำให้ชุมชนต้องการใช้องค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการประกอบอาชีพและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควบคู่กันไปอย่างเหมาะสมโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาตั้งอยู่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา องค์ความรู้ของโรงเรียน องค์ความรู้ของชุมชน ความต้องการใช้ความรู้ร่วมกันของชุมชนกับโรงเรียน และวิธีดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนจากปรากฏการณ์ในบริบทจริง
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนจากปรากฏการณ์ในบริบทจริง
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน
4. เพื่อสร้างรูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน

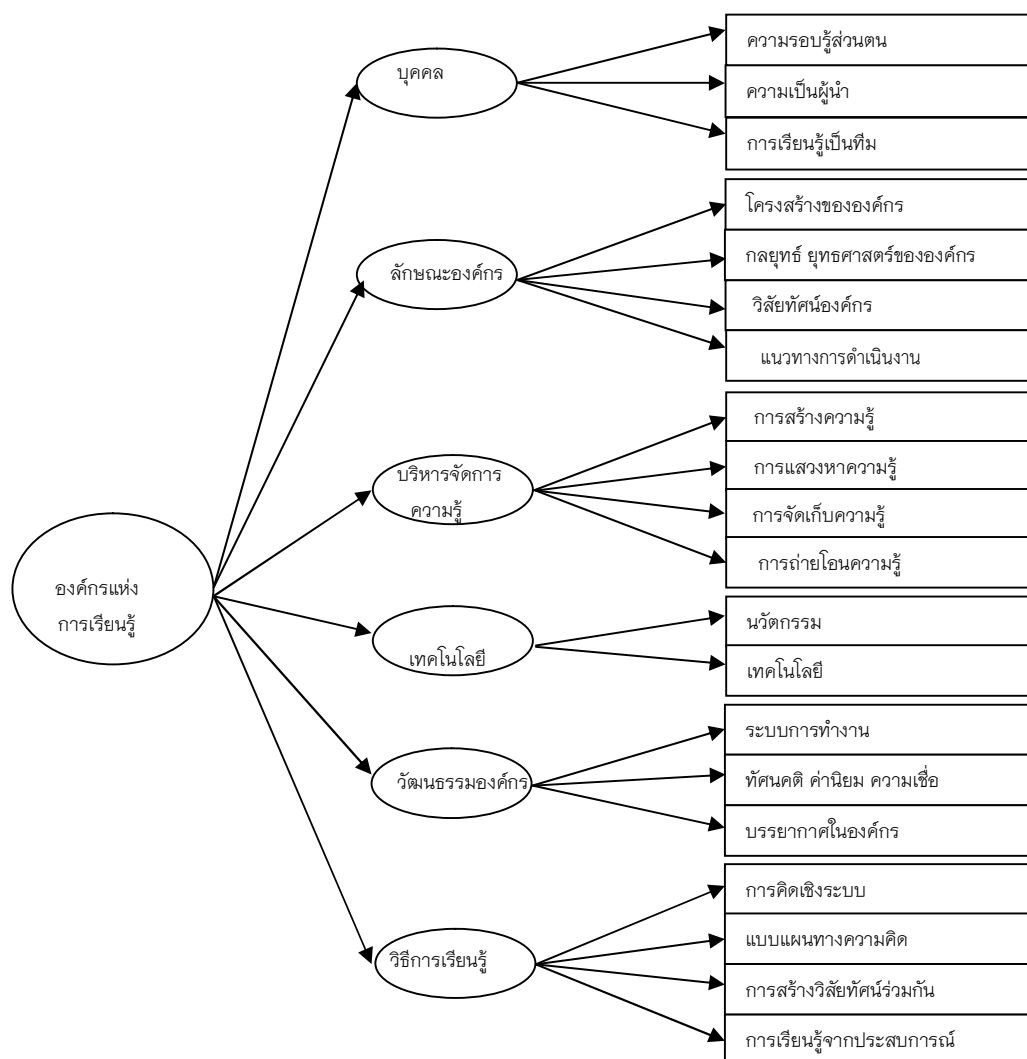
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบขององค์ความรู้ของชุมชน และ องค์ความรู้ของโรงเรียน ดังนี้



ภาพที่ 1 แสดงกรอบองค์ความรู้ของชุมชนและองค์ความรู้ของโรงเรียน

จากการกรอบแนวคิดของ Senge (1990) Garvin (1993) Gephart, Marsick, Buren, Van & Spio (1996) Marquardt (1996) Pedler, Burgoyne & Boydell (1997) Kaiser (2000) เกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นโมเดลองค์ประกอบเบื้องต้น ดังนี้



ภาพที่ 2 แสดงองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบุรี ที่มีการดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนและบุคคลในชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาจำนวน 22 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่มีการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยสามารถขอความร่วมมือในการจัดสนทนา กลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกได้ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ต้องใช้ระยะเวลายาวนาน และต้องเข้าศึกษาในสนามหลายครั้ง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีบริบทและสภาพแวดล้อมโดยรอบโรงเรียนแตกต่างกัน จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่

โรงเรียนที่ 1 มีบริบทและสภาพแวดล้อมโรงเรียนเป็นชุมชนที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างโรงงาน

โรงเรียนที่ 2 มีบริบทและสภาพแวดล้อมโรงเรียนเป็นชุมชนที่ติดชายทะเล ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการประมงและค้าขาย

โรงเรียนที่ 3 มีบริบทและสภาพแวดล้อมโรงเรียนเป็นชุมชนเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรและค้าขาย

โรงเรียนที่ 4 มีบริบทและสภาพแวดล้อมโรงเรียนเป็นชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลากหลาย เช่นหาของป่า นำเที่ยวและค้าขาย เป็นต้น

โรงเรียนที่ 5 มีบริบทและสภาพแวดล้อมโรงเรียนเป็นชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการบริการ

โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยบุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ละโรงเรียนจำนวน 14 - 20 คน เนื่องจากบางโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้ ฝ่ายบริหาร 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 38 คน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน 41 คน รวม 84 คน

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 60 โรงเรียน ที่มีการใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษา ลักษณะเดียวกัน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการใช้องค์ความรู้ร่วมกับชุมชน และมีลักษณะบริบทคล้ายคลึงกัน ประชากรประกอบอาชีพหลากหลายทั้งด้าน การเกษตร อุตสาหกรรมขนาดกลาง และอาชีพการบริการ ทั้งเป็นชุมชนที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multistage Random Sampling)

จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 819 คน จาก 42 โรงเรียน และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ประกอบด้วยจำนวนตัวอย่างดังนี้ ฝ่ายบริหาร 42 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 375 คน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน 402 คน รวม 819 คน

ระยะที่ 3 การจัดทำประชากรพิจารณา

เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ครูผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้ในโรงเรียนหรือชุมชน เป็นที่ยอมรับในชุมชน และเป็นนำชุมชนที่มีความรู้ด้านวิชาการในจังหวัดเพชรบุรีจำนวน 24 คน เพื่อร่วมพิจารณาพิจารณาแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน และนำผลพิจารณาพิจารณาปรับปรุงเป็น รูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ต่อไป

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

- 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีคำถามในประเด็นองค์ความรู้ของโรงเรียน องค์ความรู้ของชุมชน คืออะไร มีความต้องการใช้ความรู้ร่วมกันของชุมชนกับโรงเรียนอย่างไร โดยวิธีดำเนินการอย่างไร
- 2) แบบสอบถาม รูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ด้านบุคคล จำนวน 19 ข้อ ค่าความเที่ยง .98 ด้านลักษณะองค์กร จำนวน 23 ข้อ ค่าความเที่ยง .99 ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 21 ข้อ ค่าความเที่ยง .98 ด้านเทคโนโลยี จำนวน 12 ข้อ ค่าความเที่ยง .98 ด้านวัฒนธรรมองค์กร จำนวน 17 ข้อ ค่าความเที่ยง .99 ด้านวิธีการเรียนรู้ จำนวน 24 ข้อ ค่าความเที่ยง .99 รวมจำนวน 116 ข้อ ค่าความเที่ยง .99

3.วิธีการดำเนินวิจัย

ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะมี 5 ขั้นตอน โดยระยะที่ 1 มี สองขั้นตอนเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะที่ 2 มี หนึ่งขั้นตอน เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ระยะที่ 3 มีสองขั้นตอนเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ศึกษา สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์การแห่งการเรียนรู้ องค์ความรู้ของโรงเรียน และองค์ความรู้ของชุมชน เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและองค์ประกอบเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม และ สัมภาษณ์ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 โรงเรียน ในประเด็นการใช้องค์ความรู้ร่วมกันของโรงเรียน และชุมชน นำคำตอบที่ได้ มาสังเคราะห์องค์ประกอบ จากปรากฏการณ์ในบริบทจริง

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1) สร้างแบบสอบถาม รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10 ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน และหาคุณภาพแบบสอบถาม

2) เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้วิธีการ สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยเลือกโรงเรียนมัธยม จำนวน 42 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยบุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนละ 14-20 คน

3) นำแบบสอบถาม วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันกับชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและสังเคราะห์เป็นรูปแบบการดำเนินงานการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันและทำประชาพิจารณ์โดยการให้การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) จากตัวแทนของโรงเรียนและชุมชนที่มีความรู้และเป็นที่ยอมรับ

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานและเสนอรายงานการวิจัย

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลรายวัน ภายหลังการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่มและการจด บันทึกลง แล้ววิเคราะห์เนื้อหาโดยให้รหัสข้อมูล จัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่วิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้นและพิจารณาเก็บ รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์โดยเก็บข้อมูลจนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว

2) การวิเคราะห์ภาพรวมเพื่อหาข้อสรุปและตีความหมายของข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึง ตรวจสอบข้อสรุปว่าถูกต้องแม่นยำของข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านหรือกลับไปถามซ้ำอีกเพื่อให้ได้ ข้อมูลตรงกับความจริงมากที่สุด

4.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์(Correlation) มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลที่กำหนด

4.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยการทดสอบความสอดคล้อง กลมกลืนของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้น และกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่ง ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมทางสถิติขั้นสูง เพื่อหาค่าน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัว และทำ การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยที่เป็นตัวแบบเชิงทฤษฎี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลที่ได้จากกลุ่ม ตัวอย่างซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi - Square Statistics: χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ CFI มีค่ามากกว่า 0.95 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI มีค่า มากกว่า 0.95 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI มีค่ามากกว่า 0.95 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ ความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.05 (สุกมาส อังคุโชติและคณะ, 2554) และค่าไค-สแควร์ สัมพัทธ์น้อยกว่า 3.00 (Mueller,1996)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษา องค์ความรู้ของโรงเรียน องค์ความรู้ของชุมชน ความต้องการใช้ความรู้ร่วมกันของชุมชน กับโรงเรียน และวิธีดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ ร่วมกับชุมชนจากปรากฏการณ์ในบริบทจริง ดังนี้

องค์ความรู้ของโรงเรียนได้มาจาก หลักสูตรแกนกลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนจัดทำขึ้นตามความต้องการของชุมชน ที่สอดคล้อง กลยุทธ์ขององค์กร วิสัยทัศน์องค์กร โดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระ และข้ามกลุ่มสาระ และมีกิจกรรมเสริมเพิ่มความรู้ อย่างหลากหลาย ด้วยกระบวนการถ่ายทอดจากครูผู้สอนและจากนักเรียนด้วยตนเอง โดยมีการบริหารจัดการ ความรู้อย่างเป็นระบบ ครูมีการแสวงหาความรู้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆตลอดเวลา โดยองค์ความรู้ของโรงเรียนต้อง ส่งเสริมความรู้ความสามารถทางวิชาการ ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมด้านจิตสาธารณะด้าน สิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ของชุมชนเป็น ความรู้ที่ได้มาจากปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโรงเรียนได้นำมา จัดทำเป็นหลักสูตรเสริมเพิ่มในรูปของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือวิชาเพิ่มเติม โดยมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกันมีการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง จากประสบการณ์ที่มีอยู่ ชุมชนกับ โรงเรียน มีความต้องการใช้ หลักสูตรท้องถิ่น ที่มีองค์ความรู้ที่อยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญา ท้องถิ่นยินดีให้ความร่วมมือถ่ายทอดความรู้เพื่อองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมีความยั่งยืนและไม่สูญหาย วิธีการ ดำเนินเริ่มจาก โรงเรียนและชุมชน ร่วมวางแผนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยเลือกองค์ความรู้ที่ต้องการพัฒนา เร่งด่วน วางแผนการดำเนินงานและวิธีการถ่ายทอดความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกันปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู นักเรียน มีการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่น หนึ่ง และให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้

2. องค์ประกอบที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน จากปรากฏการณ์ในบริบทจริง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่มพบว่า มี 6 องค์ประกอบ โดย เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านบุคคล ด้านเทคโนโลยี ด้านวิธีการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการความรู้ ด้าน องค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร และเรียงลำดับความสำคัญของตัวแปรดังนี้ ความรอบรู้ส่วนตน เทคโนโลยี แบบแผน ทางความคิด การจัดเก็บความรู้ นวัตกรรม กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์องค์กร การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้จาก ประสบการณ์ การแสวงหาความรู้ บรรยายภาคีในองค์กร การคิดเชิงระบบ ความเป็นผู้นำ การเรียนรู้เป็นทีม การ สร้างความรู้ ทักษะคิด ค่านิยม ความเชื่อ แนวทางการดำเนินงาน วิสัยทัศน์องค์กร การถ่ายทอดความรู้ ระบบการ ทำงาน โครงสร้างขององค์กร

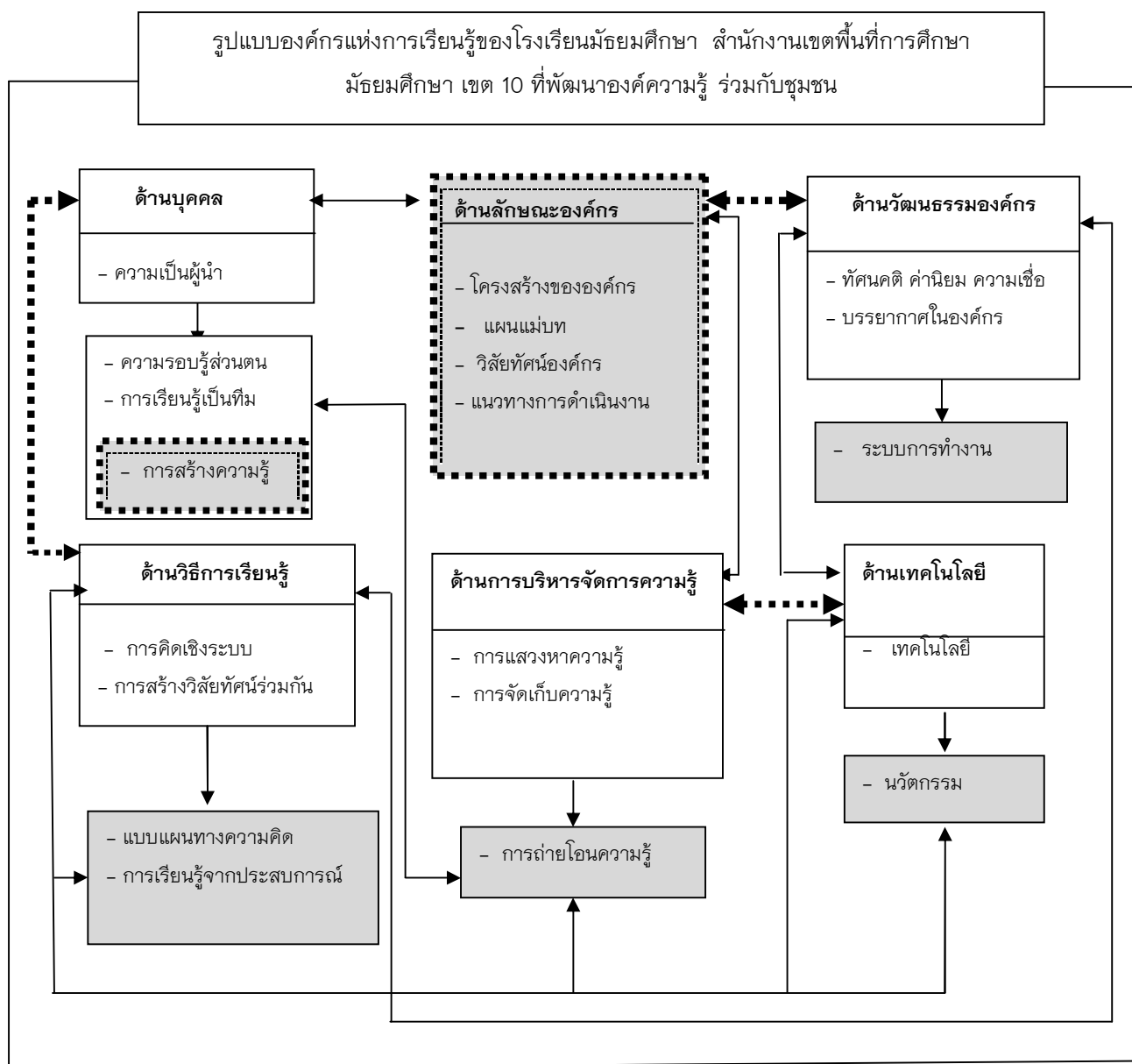
3. ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ ความรู้ร่วมกับชุมชน

3.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มัธยมศึกษาที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนทั้ง 6 องค์ประกอบ 20 ตัวแปร จำนวน 116 ข้อ มีค่า สัมประสิทธิ์ คะแนนองค์ประกอบ ระหว่าง 0.86 ถึง 0.97 โดย เรียงตามค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบจากมากไป น้อยดังนี้ การคิดเชิงระบบ กลยุทธ์ยุทธศาสตร์องค์กร ทักษะคิด ค่านิยมความเชื่อ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การ เรียนรู้เป็นทีม วิสัยทัศน์องค์กร เทคโนโลยี โครงสร้างขององค์กร การแสวงหาความรู้ นวัตกรรม ระบบการ

ทำงาน แบบแผนทางความคิด บรรยายภาคในองค์กร ความเป็นผู้นำ การถ่ายโอนความรู้ การจัดเก็บความรู้ แนวทางการดำเนินงาน การสร้างความรู้ การเรียนรู้จากประสบการณ์ และความรอบรู้ส่วนตน

3.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน จำนวน 6 องค์ประกอบ มีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ ระหว่าง 0.82 ถึง 0.98 โดย เรียงลำดับน้ำหนักสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบจากมากไปน้อยดังนี้ องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านวิธีการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี ด้านบริหารจัดการความรู้ ด้านลักษณะองค์กร และองค์ประกอบด้านบุคคล

4. ผลการประชาพิจารณาในรูปแบบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน ของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันสูง และ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เกิดขึ้นจริง ค่าเฉลี่ยความต้องการที่พัฒนา และ ค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยของข้อมูล มาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน พบว่า ในการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันของการวิจัยครั้งนี้ องค์ประกอบด้านองค์กรกับองค์ประกอบด้านบริหารจัดการความรู้ องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมองค์กรกับองค์ประกอบด้านวิธีการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านเทคโนโลยี กับองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมองค์กร องค์ประกอบด้านบุคคลกับองค์ประกอบด้านองค์กร และองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีกับองค์ประกอบด้านวิธีการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันสูงเป็นคู่ แต่ไม่ครบทุกองค์ประกอบ และลักษณะที่ต้องพัฒนาร่วมกันเร่งด่วน คือสภาพที่เกิดขึ้นจริงในองค์กรมีน้อยแต่มีความต้องการพัฒนามาก สภาพที่เกิดขึ้นจริงในองค์กรมีปานกลางแต่มีความต้องการพัฒนามาก สภาพที่เกิดขึ้นจริงในองค์กรมีน้อยแต่มีความต้องการพัฒนาปานกลาง แสดงว่า โรงเรียนต้องการพัฒนาองค์ความรู้ ร่วมกับชุมชน คือความรอบรู้ส่วนตน การเรียนรู้เป็นทีม การถ่ายโอนความรู้ นวัตกรรม แบบแผนทางความคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์ ระบบการทำงาน กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์องค์กร วิสัยทัศน์องค์กร และแนวทางการดำเนินงาน ดังภาพประกอบที่ 2



ภาพที่ 2 รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
ที่พัฒนาองค์ความรู้ ร่วมกับชุมชน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลงานวิจัย ผู้วิจัยจะแยกการอภิปรายออกเป็น 4 ส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การศึกษา องค์ความรู้ของโรงเรียน องค์ความรู้ของชุมชน ความต้องการใช้ความรู้ร่วมกันของชุมชนกับโรงเรียน และวิธีดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนจากสถานการณ์ที่ดำเนินการจริง ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้ของโรงเรียนได้มาจาก หลักสูตรแกนกลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรท้องถิ่น ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนควรจัดทำขึ้นตามความต้องการของชุมชน กลยุทธ์ขององค์กร วิสัยทัศน์องค์กร ซึ่งหลักสูตรท้องถิ่นจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน ความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนใกล้โรงเรียน สำหรับองค์ความรู้ของชุมชนเป็น ความรู้ที่ได้มาจากปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาชีพท้องถิ่น วิถีชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน มีการสืบทอดกันในชุมชน หรือภายในครัวเรือนไม่ได้ขยายสู่ภายนอกชุมชน ความต้องการใช้ความรู้ร่วมกันของชุมชนกับโรงเรียน มีคือ การนำความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมาจัดการให้เป็นระบบ สามารถทำได้ในรูปของหลักสูตรท้องถิ่น หรือในรูปกิจกรรมเพิ่มเติม โดยปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นยินดีให้ความร่วมมือถ่ายทอดความรู้เพื่อความรู้ที่อยู่ในท้องถิ่นมีความยั่งยืนและไม่สูญหาย วิธีการดำเนินการ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ หรือหลักสูตรเสริมเพิ่มเติมในรูปของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทางโรงเรียนและชุมชนต้องร่วมวางแผน เริ่มจากจะทำหลักสูตรเรื่องใด กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร เรียนในช่วงเวลาใด มีวิธีวิธีการถ่ายทอดความรู้อย่างไร ทำอย่างไรให้สิ่งเหล่านี้คงอยู่ ในการถ่ายทอดความรู้ควรมุ่งส่งเสริมความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ด้านจิตสาธารณะ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน มีการถ่ายโอนความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง จากประสบการณ์ที่มีอยู่ เพื่อมิให้สูญหายไปจากชุมชน ทั้งนี้เพราะชุมชนไม่สามารถที่จะถ่ายทอดให้ลูกหลานในชุมชนของตนได้อย่างต่อเนื่อง ผู้นำในชุมชนไม่สนใจจริงจัง จึงต้องพึ่งพาอาศัยโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการสอนนักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานในชุมชน สอดคล้องกับ นิคม อ่อนเกตุพล (2546) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมโรงเรียนได้เชิญกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมายร่วมกัน ปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ โรงเรียนมีการแต่งตั้งหัวหน้างานความสัมพันธ์ชุมชนรับผิดชอบการดำเนินการโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความเห็นชอบหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน มีการส่งเสริมด้านการเรียนของผู้เรียนมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนช่วยปรับกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วัฒนา บันเทิงสุข(2547) กล่าวว่าจุดอ่อนของชุมชน คือ ผู้นำไม่ได้ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการปฏิบัติงานเอื้อต่อการพัฒนาชุมชนได้น้อย ประชาชนขาดแรงจูงใจในการพัฒนาภูมิปัญญา และไม่มีรูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน และสอดคล้องกับ จิณณวัตร ปะโคทั้ง(2549) กล่าวว่า การจัดการศึกษาโดยชุมชนมีส่วนร่วมจะสำเร็จได้ดี ผู้นำชุมชนต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุน คณะครูมีความสามัคคีและร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นที่ยอมรับของคณะครูและชุมชน ส่วนกรณีที่มีการมีส่วนร่วมน้อยของชุมชน มีสาเหตุจากชุมชนขาดความรู้เรื่องการดำเนินการของโรงเรียน

1. ผลการวิจัย พบว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน ต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคคลให้มีความรอบรู้ มีความเป็นผู้นำ ทำงานเป็นทีม มีแบบแผนทางความคิดเชิงระบบ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม การเรียนรู้จากประสบการณ์ ใน การบริหารจัดการความรู้ การสร้างและการแสวงหาความรู้ มีการจัดเก็บความรู้ หาแนวทางการดำเนินงานการถ่ายโอนความรู้อย่างเป็นระบบ โดยสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้บรรยากาศในองค์กร ทัศนคติในองค์กร ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัย

ตาม แนวคิดของเซงเก้ (Senge, 1990) แนวคิดของการ์วิน (Garvin, 1993) แนวคิดของมาร์ควาร์ดท์ (Marquardt, 1996) และ แนวคิดของไคเซอร์ (Kaiser, 2000) ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นโมเดลองค์ประกอบเบื้องต้น ไว้ 6 องค์ประกอบจำนวน 20 ตัวแปร สอดคล้องกับ ออสบอร์น (Osborne, 1998) ได้ศึกษาเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้และภาวะผู้นำในระบบของ วิทยาลัย พบว่าองค์ประกอบ 5 ประการ ด้านการเรียนรู้ระดับบุคคล และวินัยของผู้นำ ได้แก่ความรู้รอบรู้ส่วนตน แบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดเชิงระบบ เป็นองค์ประกอบที่กำหนดความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2. ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน พบว่ายืนยันทั้ง 6 องค์ประกอบโดยเรียงตาม ค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านองค์กร ด้านบริหารจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยี ด้านวัฒนธรรมองค์กร และด้านวิธีการเรียนรู้ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าความสำคัญในการพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ควรเริ่มพัฒนาจากบุคคลในความรู้ มีความเป็นผู้นำ ร่วมสร้าง โครงสร้าง กลยุทธ์ วิสัยทัศน์ขององค์การ รวมทั้ง แนวทางการดำเนินงาน สร้าง แสวงหา จัดเก็บ ถ่ายโอนความรู้ ด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างเป็นระบบ มีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อสร้างบรรยากาศในองค์กร ให้คิดเชิงระบบมีแบบแผนและการเรียนรู้จากประสบการณ์มาพัฒนาองค์กรของตน สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุรตน์ ดวงชาต (2549) เทคนิคการพัฒนาบุคลากรโดยใช้วัฒนธรรมการเรียนรู้เป็นการพยายามสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกกลุ่มทุกคน มีบรรยากาศในการทำงานที่เปิดเผย ไว้วางใจกัน ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นผลสำเร็จ หรือข้อผิดพลาดของตนเองและสอดคล้องกับคำกล่าวของ ดิสกุล เกษมสวัสดิ์ (2551) กล่าวว่าตัวบ่งชี้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย ระดับการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ ทักษะและวินัยการเรียนรู้ ด้านองค์กร ประกอบด้วย โครงสร้างขององค์กร วิสัยทัศน์องค์กร วัฒนธรรมองค์กร กลยุทธ์ขององค์กร ภาวะผู้นำ พันธกิจ การดำเนินงานด้านการจัดการ ระบบองค์กร บรรยากาศในองค์กร การจูงใจ การสร้างพลังอำนาจบุคคล เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร ด้านการจัดการความรู้ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการถ่ายโอนความรู้

3. รูปแบบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน พบว่าแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันสูง โดย บุคคล สัมพันธ์กับ ลักษณะองค์กร วิธีการเรียนรู้ บริหารจัดการความรู้ วัฒนธรรมองค์กรและเทคโนโลยี ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบจำลองเชิงโครงสร้างและกระบวนการของความเกี่ยวข้องระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริง กับความต้องการพัฒนาบนฐานของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีวิธีการดังนี้ การเสริมจุดแข็งและลดจุดอ่อน ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ ความเป็นพลวัตของปรากฏการณ์ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นฐานเบื้องต้นในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้เมื่อนำค่าผลต่างเฉลี่ยของความต้องการ การพัฒนาองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนมาจัดลำดับการพัฒนา ดูจากสภาพจริงที่เกิดในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมีน้อย แต่มีความต้องการพัฒนามาก เป็นลำดับแรก ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรเกี่ยวกับ โครงสร้างขององค์กร แผนแม่บท วิสัยทัศน์องค์กร แนวทางการดำเนินงาน ความรอบรู้ส่วนตนการเรียนรู้เป็นทีม การสร้างความรู้ นวัตกรรม การเรียนรู้จากประสบการณ์ แบบแผนทางความคิด การถ่ายโอนความรู้ ระบบการทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะ องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชนที่ต้องการพัฒนาองค์ความรู้ให้ยั่งยืน ต้องเริ่มร่วมกันสร้างองค์การเฉพาะขึ้นมาเพื่อทำงาน โดยร่วมกันกำหนดแผนแม่บท วิสัยทัศน์ และแนวทางในการทำงานที่เป็นรูปแบบทิศทางเดียวกันโดยพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ เรียนรู้เป็นทีม สร้างนวัตกรรม จากประสบการณ์ มีแบบแผนทางความคิด สร้างความรู้สามารถถ่ายโอนความรู้ได้อย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ลือชัย

จันทร์โป (2545) ได้ศึกษารูปแบบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย ศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พันธกิจและยุทธศาสตร์ วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ บรรยากาศในการทำงานโครงสร้างองค์กร การดำเนินการด้านการจัดการ การจูงใจ และระบบองค์กรสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ จันทา (2546) กล่าวว่า สภาพที่เป็นจริงในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ตามทัศนะของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก สภาพที่เป็นจริงในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก สภาพที่คาดหวังในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ตามทัศนะของผู้ปกครองสูงกว่าสภาพที่เป็นจริงทั้งโดยภาพรวมและรายมิติ สภาพที่คาดหวังในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าสภาพที่เป็นจริง ทั้งโดยภาพรวมและรายมิติ สภาพที่เป็นจริงในการมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาตามทัศนะของผู้ปกครองสูงกว่าสภาพที่เป็นจริงตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับ สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้รวม ความเป็นองค์กรการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างความเป็นองค์กรการเรียนรู้ของสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ องค์กร ภาวะผู้นำ การเรียนรู้ การบริหารจัดการความรู้ และเทคโนโลยี องค์ประกอบหลักต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 13 องค์ประกอบ โดยเรียงน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยดังนี้ การเรียนรู้ การบริหารจัดการความรู้ องค์กร ภาวะผู้นำและเทคโนโลยี และผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความเป็นองค์กรการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน และตรงกับแนวคิดของอาร์กาโร (Arcaro , 1995) ที่กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน เริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ร่วมกันให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ผลจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ในการสร้างรูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน ไปใช้ โรงเรียนต้องมีบริบทที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน 2) เป็นโรงเรียนที่ชุมชนให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียนด้วยดีตลอดมา 3) ผู้วิจัยสามารถขอความร่วมมือในการศึกษาเชิงลึก และจัดสนทนากลุ่มได้

1.2 ในการพัฒนาองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน ควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ ร่วมกัน โดยเขียนเป็นขั้นตอนและแนวทางในการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม เมื่อปฏิบัติกิจกรรมนั้นแล้วเสร็จ ควรมีการถอดบทเรียนเพื่อเป็นการทบทวนการดำเนินงานและเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ทำให้ได้ข้อมูลจากมุมมองที่หลากหลาย และสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นโมเดลองค์ประกอบเบื้องต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัย ต่อไป ควรมีการ ศึกษาองค์ประกอบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน ในด้านอื่นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนด้วยกระบวนการ การมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชน

บรรณานุกรม

- จิณณวัตร ปะโคนัง. 2549. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน
กันทรารมณจังหวัดศรีสะเกษ. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดิสกุล เกษมสวัสดิ์. 2551. การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัด. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิคม อ่อนเกตพล. 2546. การดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา
เขตปฏิบัติการที่ 2 และ 3 สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาการศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลือชัย จันทรโป. 2546. รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศ
ไทย.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง.
- วัฒนา บรรเทิงสุข. 2547. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการถ่ายทอดภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น ด้านการใช้สมุนไพรในชุมชนบ้านชาดตบเต่าจังหวัดระยอง. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎี
บัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สวัสดิ์ จันทา. 2546. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ในการจัด
การศึกษาตามทัศนะของผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา.วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันราช
ภัฏนครราชสีมา.
- สุรพงศ์ เชื้อศิริพรฤทธิ์. 2547. การพัฒนาตัวบ่งชี้รวม ความเป็นองค์การการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิต วิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัตน์ ดวงชาทม. 2549. การพัฒนาสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้: กรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปรินญาการศึกษาศาสตรดุฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) **สภาพปัญหา**. วันที่ค้นข้อมูล 16 พฤศจิกายน
2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.opac.phuket.psu.ac.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศาสตร์และสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 11**. กรุงเทพฯ:สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เอกพล สุมานันทกุล. 2553. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนสุมนัน จังหวัดสมุทรปราการ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Arcaro, S. Jeromes. 1995. **Quality in Education: An Handbook**. Delray Beach, Fla: st. Lucic Press.
Implementation

- Garvin, D. 1993. **Building Learning Organizations**. *Havard sinessReview*.71(3) (July- August), 78-91.
- Gephart, M.A., Marsick, V.J., Buren, M.E., Ven, F.E. & Spio, M.S. 1996, **Learning Organizations Come alive Training and Development**, 50(12) (December), 35-45.
- Hoy, Wayne K., and Miskel, Cecil G. 2001. **Educational Administration: Theory, Research, And Practice** . McGraw – Hill, Inc.
- Kaiser, S. M. 2000. **Mapping the Learning Organization: Exploring a Model of Organizational Learning**. Ph.D. Dissertation, Louisiana State University.
- Marquardt , Michael J. 1996. **Building the Learning Organization**. New York :Mc Graw – Hill.
- Mueller, R.O. 1996. **Confirmatory factor analysis**. In **Basic principles of structural equation modeling:An introduction to LISREL.and EQS**(pp.62-128).New York: Springer– Berlag.
- Osborne , Doreen R. 1998. **The Learning Organization and Leadership for the College System**. (online). Avilable:<http://www.lib.umi.com/disserrtations/fullcit/MQ25874> Memmorial Uniiiiversity of Newfoundland. Mai36/04.
- Pedler, M., Borgone ,J., & Boydell,T. (1997). **The Learning Company**. 2nd ed'London : McGraw–Hill.
- Senge, P. M. 1990. **The Fifth Discipline : The Art and Practice of theLearning Organization**. New York :Boubleday/Currency.